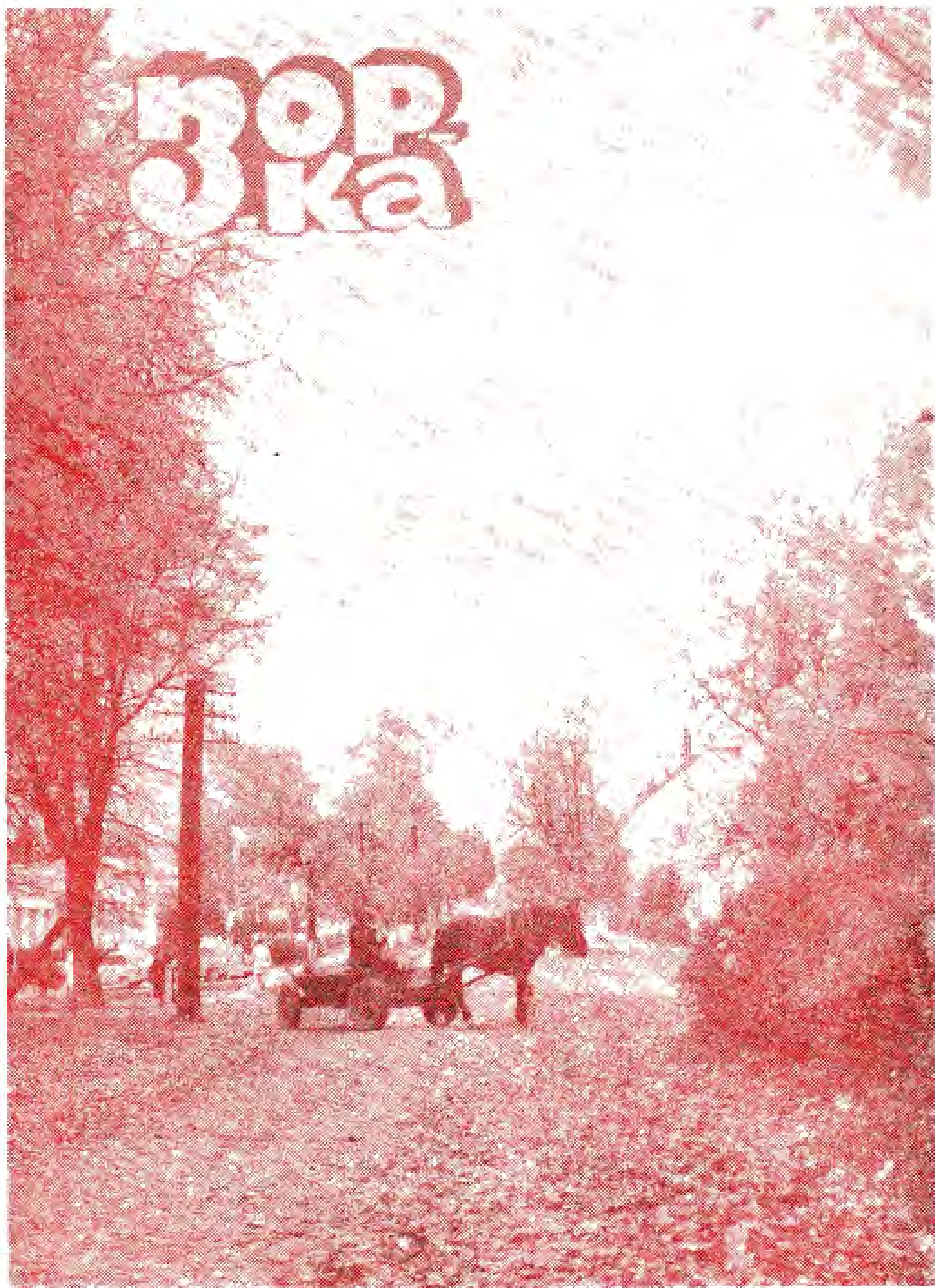

Восень у Міхалове. Фота Я. Чэрнякевіч.

№ 44 (1151) ГАЗЕТА БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ 4.XI.1979 г.

ДА ШЧАСЦЯ ПРАЗ КАСТРЫЧНІК

У следапытаў многа спраў,
Турбот заўжды багата.
На збор аднойчы нас сабраў
У верасні важаты.
— Які, скажыце, ўрад і дзе
У свеце самы першы
Узнагароджваць стаў людзей
За сталь, за хлеб, за вершы?
Спярша задумаліся ўсе,
А потым нейк адразу
З нас кожны шпарка, па чарзе
Пачаў даваць адказы.
— Урад той створан быў у дні,
Калі пад гром „Аўроры“
Расіі слаўныя сыны
Змялі царызм і гора.
Вялікі Ленін іх павёў,
Адважных, у паходы
Да самых слаўных заваёў —
Да міру і свабоды.
— Плыў з шахтаў вугаль на-гара,
І сталь лілася з домнаў.
І ордэны Савецкі ўрад
Рабочым даў нястомным.
— Калі ж камбайны на палі
Павёў калгаснік горды,
Тады за хлеб яму ў Крамлі
Уручылі першы ордэн.
— За што найлепшыя сыны
Бясстрашшам ганарацца,
З пашанай носяць ордэны,
Што, як агонь, іскрацца?
— Калі фашыст каварны ўдар
Нанёс улетку ў Брэсце,
Байцы стаялі твар у твар —
Ні крок з паста, ні з месца!
— Пасля на ўсіх фашыстаў жах
Наводзілі з засадаў
Лясная армія Каржа,
Заслонава атрады.
Іх сотні, тысячы былі —
Адважных, мужных, стойкіх.
За гэта ім далі ў Крамлі
І ордэны і зоркі.
— Здзяйсненні краю ўсім відны.
Дык хто з вас мне адкажа:
За што на сцягу ордэны
У Беларусі нашай?
За працу, што яшчэ тады,
У гадах былых, трыццатых,
Свае ўзнімала гарады,
Свае ўзнімала хаты.
— Злучыла рэчак берагі
Мастамі гідрастанцый.
Тады ёй ордэн даў другі
Савецкі ўрад за працу.
— Усё рабіла для людзей,
Што скінулі аковы.
Пасля спраўляла юбілей
Свой слаўны паўвяковы.
Была рэспубліка мая
Ў баях і працы цвёрдай —
За гэта па-над ёй заззяў
Як сонца, трэці ордэн.

(У скарачэнні)

Ул. Нядзведскі

ЧЫТАЕМ і пішам

Ч Б

б б б б б б б б б б б б б аб бр

ба бо бу бы бэ бі бор бой

боль боты бусел бульба

Ч Ч Ч Ч Ч Ч Ч Б Б Б Б Б Б Б

В В В Зіна Брэст Беларусь

ч ч ч ч ч ч ч ч ч ч ч ч

ноч чмель шапоча чарот чый

Пішы чыста. Трымай у парадку свае рэчы: пенал, кніжкі, сшыткі.

ч ч ч ч ч ч ч ч ч ч

Г. Мароз

ВЫБУХ

— Татка, татачка! Паглядзі, што я знайшоў! — крычыць Алік. Ён сёння з намі ў полі. Абяцаў, што будзе бульбу збіраць. Толькі штосьці яму не хочацца. Кажа, што кулю знайшоў. — Татка, сапраўдную кулю, нават не паржавелую. Напэўна і порах сухі, — разважае сын. — Трэба яе падпаліць. Агонь прыгожы будзе!

— Ой, сынок, сынок. Выкінь ты гэтую кулю. Хай яна тут прападае. Гэта ж, сынку, чыясь смерць.

— Як гэта, татка, смерць? — здзіўлена пытае сын.

— А так, сынку. У час вайны такімі кулямі людзі адны другіх забівалі.

— А завошта, татка? Кожны ж хоча жыць!

— Так яно і ёсць. Але не ўсе так разважаюць. І нападаюць адны на другіх. І гэтую кулю згубіў вораг, калі ўцякаў з нашай зямлі. А вось быў тады ў нас такі выпадак. Гналі фашыстаў з нашай зямлі савецкія воіны. Вырваліся два савецкія танкі наперад. Тут іх на нашым полі і падбілі немцы. Яны загарэліся...

— А з людзьмі што сталася, што былі ў танках? — запытаў сын.

— Гэтага я, сынок, і не ведаю. Кажуць, што яны загінулі. У ваколіцы разгарэўся бой. Людзі не маглі падысці да танкаў. Потым вайна закончылася. Вярнуліся салдаты з вайны. Выйшлі на поле. А танкі так і стаялі на тым самым месцы. Прыпаміналі мінулае. Я тады быў яшчэ малы. Меў я тады сябра Васілька. Мы з ім разам праводзілі цэлыя дзянькі. І не раз бегалі гуляць да танкаў. Так, каб бацькі не ведалі. Там мы былі танкістамі. „Стралялі“ ў немцаў, былі „параненыя“ і „забітыя“. Бралі адзін другога ў палон. А часам корпаліся ў згарэлых танках. Так было і ў той дзень.

Дзень выпаў сонечны, пара такая, як цяпер. Бульбу капалі. Прыбеглі мы да танкаў, як заўсёды. Я пачаў корпацца ў адным танку, а Васілька панясло ў другі. Не магу, сынку, далей гаварыць...

— Дакажы, татка, — просіць сын.

— Не магу, у горле штосьці душыць...

— Кажы далей, — тварык сына крывіцца да плачу.

— Раптам я пачуў страшэнны выбух. Выскачыў я з танка, а Васілёк трымаецца за жывот і енчыць. Што рабіць? Я бягом да яго маці з крыкам:

— Цётка, вашага Васілька забіла!..

Захоплены ўспамінамі, я замоўк. А Алік мяне падганяе:

— А што далей? Што з Васільком?

— Памёр ён, сынку. Павезлі яго жалезняком у бальніцу і не давезлі.

— А чаму ж па лекара не пазванілі? — дакарае мяне Алік.

— Не было ж тады яшчэ ні тэлефона, ні лекара паблізу. Гэта ж тады толькі што вайна скончылася.

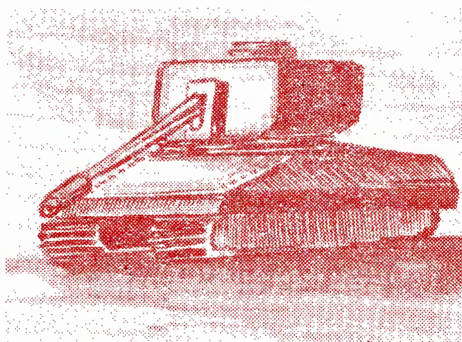
— А чаму, татка, Васілька раніла? — дапытваўся малы.

— А таму, сынок, што ён таксама быў цікавы і, корпаючыся ў танку, раскруціў снарад. Гэта такая куля да танка.

— Дык гэта яна Васілька забіла?

— Так, сынку. Таму памятай: нічога знойдзенага не трэба разбіраць. Можа выбухнуць.

Алік згодна ківае галавой. А потым пытаецца:

— Татка, а дзе ж цяпер тыя танкі?

— Даўно, сынок, іх парэзалі і пераплавілі на што іншае. На трактары, плугі. Каб было чым зямлю араць, хлеб расціць і вас гадаваць.

— Татка, паглядзі, — малы паказаў мне абедзве раскрытыя далоні. Яны былі пустыя.

— Добра, хлопчык мой, добра. Гуляй сабе, а я пайду капаць.

М. Хведаровіч

БАРСІК

Як на нашага ката
Ды напала глухата,
Спіць ён на палацях
Цэлы дзень у хаце.

Людзі кажуць у двары:
— Барсік ваш зусім стары,
Мабыць, нездаровы
І мышэй не ловіць...

А нам Барсіка шкада:
Мама кажа: — Не бяда.
Хай ляжыць на печы,
Мы яго падлечым.

Будзе кожны дзень зімой
Піць ён цёплы сырадой
Ад нашай каровы, —
Стане ён здаровы.

Барсік чуе і маўчыць,
Вочы лень яму адкрыць.
Пра што кажуць — знае,
Хвосцікам віляе.

ПАГЛЫБЛЯЙ

СВАЕ ВЕДЫ

БЯСПЛАТНАЕ АБАГРАВАННЕ

Спачатку было расчараванне: замест прадказанага геолагамі „чорнага золата" з глыбінь зямлі пырснула звычайная вада. Мэр невялічкага аўстрыйскага гарадка Вальтэрсдорф Карл Кайзер засумаваў. Столькі грошай патрацілі на шчыліну глыбінёй 1250 метраў, столькі надзеі ўскладалі ў сувязі з энергетычным крызісам, калі цэны на нафту растуць...

Але тут бурыльшчыкі паведамілі, што вада не звычайная, а даволі гарачая — яе тэмпература дасягала 61 градуса. І тут Карл Кайзер уцешыўся: не знайшлі нафты, дык хоць будзе ашчаднасць на абаграванні будынкаў. Спачатку гарачую ваду пачалі выкарыстоўваць для абагравання школы, прадшколля і плавальнага басейна, а ў будучыні ўсю абагравальную сістэму горада вырашылі перавесці на геатэрмальную крыніцу энергіі.

ПАДВОДНЫ АЎТАМАБІЛЬ

Італьянец Груа лічыць, што сучасны аўтамабіль яшчэ не ўсё паказаў, што павінен умець. Груа вырашыў зрабіць такі аўтамабіль, які не баіцца вады і праходзіць па дну ракі, не патрабуючы мастоў. Груа дарабіў да свайго аўтамабіля спецыяльную канструкцыю, апрануўся ў вадалазны касцюм і на вачах вялікай групы гледачоў пераехаў без перашкод возера Гарда. Машына пасоўвалася па дне возера з хуткасцю 5 кіламетраў у гадзіну. Усё абышлося вельмі добра, калі не лічыць прастуды вынаходцы.

НА ШКОЛЬНУЮ СЦЭНУ

КАЛІ Б НЕ ЎРОКІ...

На сцэне пяцікласнікі Віця і Славік. Віця гартае задачнік па алгебры. Славік нешта запісвае ў сшытак.

С л а в і к. Як многа цяпер урокаў задаюць!

В і ц я. Больш чым нам, пяцікласнікам, нікому не задаюць.

С л а в і к. Ну, кажаш... А студэнтам?

В і ц я. Студэнтам заданняў на дом не задаюць.

С л а в і к. Цудоўна!

В і ц я. Студэнтам добра. Здаў экзамены і займайся чым хочаш, а ў нас... Лепш і не казаць!

С л а в і к. Нават страшна падумаць! Пакуль мы ад раніцы да вечара сядзім над урокамі, нехта едзе на Антарктыду, праводзіць ваду ў пустыню, будуе чыгунку і нават ляціць на другую планету!

В і ц я. І не кажы! Я б хоць зараз паляцеў. Але праўду кажучы, больш за ўсё мне хочацца быць паляўнічым на тыграў.

С л а в і к. Я папрасіўся б у кругасветнае падарожжа на парусной лодцы...

В і ц я. Вось добра было б!

С л а в і к. Уяві сабе: акіян, зямля за сотні кіламетраў...

В і ц я. Міляў...

С л а в і к. Што?

В і ц я. За сотні міляў...

С л а в і к. Ды гэта няважна! Вакол адна салёная вада, а ў нас канчаюцца запасы харчоў і вады для піцця. Уяўляеш?

В і ц я. Ага...

С л а в і к. І тады, у самы апошні момант, я ўстаю і кажу: „Трэба зрабіць апрэснівальнік".

В і ц я. Што гэта такое?

С л а в і к. Апрэснівальнік — гэта такое прыстасаванне, пры дапамозе якога з салёнай марской вады можна атрымаць прэсную, пітную. Зразумеў?

В і ц я. Ух ты! Як жа ж гэта робіцца?

С а в і к. Вельмі проста. Бярэш... *(Задумваецца)*.

В і ц я. Ну?

С л а в і к. Не перашкаджай. Бачыш, задачку рашаю...

В і ц я. Эх ты! „Я ўстаю! Я кажу!" Вось у мяне ў дзікай тайзе. Ідзеш па слядах тыгра, а вакол матылькі лётаюць, птушкі спяваюць. То зязюля разы два свісне, то іншая птушка выскачыць з-пад ног... Во-о...

С л а в і к. Дарэчы, зязюля кукуе, падарожнік!

В і ц я. Ну і няхай. Нешта ў нас не выходзіць... Нічога... Галоўнае, урокаў на дом ніхто не задае.

С л а в і к. Правільна. Што ні кажы, а ў акіяне куды цікавей. Не верыш? Можаш спытаць майго дзядзьку — капітана далёкага плавання.

В і ц я. Ну і што? А вось мой дзядзька — вучоны-заолаг. Ён працуе ў запаведніку. Вось дзе цікава! А то нейкая там лужына...

С л а в і к. Па-твойму, акіян — гэта лужына? Так? Эх ты! *(Адварочваецца да Віці плячыма).*

В і ц я. Славік. Слаў... Я ж не хацеў цябе пакрыўдзіць... Прабач... Згода?

С л а в і к. Добра, добра! Слухай, пайшлі ў кіно...

В і ц я. А заўтра па алгебры зноў плаваць будзеш? У акіяне на парусной лодцы?

С л а в і к. А ты ў трох соснах заблудзішся? *(Абодва рагочуць).*

В і ц я. Калі б не ўрокі...

С л а в і к. Махнулі б мы з табой далёка-далёка...

В і ц я. І паглядзелі б мы з табой розныя краіны...

Р а з а м *(у залу).* Па тэлевізары!

Пазнаёмімся

* ✲ *

Іра Ігнатовіч, 11 гадоў, г. Бельск-Падляшскі 17-100, вул. Сянкевіча 3а, кв. 8.

* ✲ *

Анна Сцепанюк, 12 гадоў, в. Малінніκі 173, пошта 17-136 Грыгароўцы, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

Багуслава Ляўша, 16-050 Міхалова, Пляц Дваццацігоддзя 40, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

Крыся Падляшчык, Скупава 80, пошта 17-220 Нараўка, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

БССР, 246028, г. Гомель-28, вул. Падгорная, 133б, кв. 1. Верабей Лена, 14 год.

* ✲ *

СССР, г. Ростов на/Дону, II пос. Орджоникидзе, ул. 12 Декабря, дом 54. Рогожину Николаю. Хлопчык вучыцца ў шостым класе.

* ✲ *

СССР, 692100, г. Дальнереченск, ул. Приморская, 26. Чурпакова Света. Дзяўчынка вучыцца ў пятым класе.

* ✲ *

Ярэк Ляшкевіч, вучань пятага класа, в. Навіны 9, пошта 17-212 Ласінка, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

Іра Крэнтоўская, 15 год, і Галіна Крэнтоўская, 17 год, в. Сушча 14, пошта 16-053 Юшкаў Груд, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

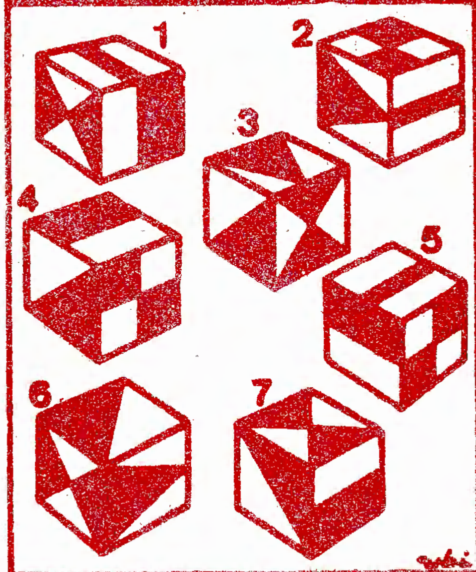
СССР, 373250, г. Баку, пос. Хурдалан, 28 квартал, дом 9, кв. 68. Саадян Ирина. Дзяўчынка вучыцца ў сёмым класе.

ЗАГАДКІ

Яго штурхаюць пад бакі,
І б'юць яго нагамі,
А ён, вясёленькі такі,
Гуляць ахвотны з намі.

АДГАДАНКА

Разгортка якога кубіка адлюстравана наверсе?

Адрас рэдакцыі: „Зорка" 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.